

B ő t s.

Karátson' második napján, úgymint Szent István Mártír Innepén dél előtt 11 órakor a' Szent István Templomába ment Tsászfár ő Felsége, következő fényes pompával: Elöl indúlt 3 Strázsa - Mester, az itt lévő 'Sakmén' (*Jaquemin*) Vasas Regementjéből. Vas fedte mindenikének a' mellyét. Követték őket igen szép paripákon hat Kamarás Urak, kik között négyen szép Magyar köntösben, 's kótsag tollas kalpagban díszeskedtek *). Ezek után gyalogoltak 40 Lakájok, kardosan, és hajadon fővel. Mindjárt érkezett utánnok egy hat lovas üveges hintó, a' mellyben *Ferentz*, és *Jósef* Fő Hertzegek ültek. A' hintó után lovaglott Gr. *Colloredo* Fer. *Ferentz* Főhertzeg' udvari Mestere. Ezt követték a' Nemes Iffjak (*Edelknaben*) gazdag ruhában, hajadon fővel, és gyalog. Most jött már ő Tsáfz. Kir. Felsége, az U d v a r' leg - pompásabb hintáján, a' maga Dragonyos Regementje' forma-ruhájában. Kisérték a' Ts. Kir. Hintót: Magyar Testörző Kapitány *H. Eszterházi Antal* kalpagosan, a' gyalog Német Gárda' Kapitánnyával Gr. *Nostitz*al; *H. Dietrichsteinn*al, és *de Ligne* Hertzeggel együtt, a' ki talám Fő Kamarás *H. Rosenberg*' képét viselte. Továbbá 24 Magyar Testörzők, kiket Oberstlieut. Hg *Eszterházi Miklós* igen szép paripán vezetett. — Egy Kompánia fegyveres Gránátérosság fejeztébe a' pompás menetelt. Mind *Ferentz* Főhertzeg, mind Tsászfár ő Felsége hintajaik mellett tizen-nyóltz tizennyóltz Német Testörzők gyaloglottak fel-tartott lándsákkal (*Hellebard*). Nem lehetett egy nézéssel hagyni, az ő Felsége' hintáját vontt

*) Úgymint: Gróf *Althán*, Szala-Vármegye' Fő Ispánnya; Gróf *Károlyi Jósef*; Gróf *Erdődy Károly*; 's Huzsár Kapitány Gróf *Waldstein* Urak.

vontt hat fejér lovakat, mellyeknél nagyobbakat és szebbeket talám egész Európában sem lehet látni; de a' mellyekre van is gond! — nagyobb, mint sok Uri magzatokra. — A' nyerges lovon ült a' Tsászári Fő Kotsis, bársony spanyol ruhában, kinek tekintete egészen Konsiliáriust mutat. Nem is sokat jár ez a' Kotsis a' lovak körül *). Minekutánna fel ült a' nyeregbe, olly nagy maga meg hajtással adta eggy Al-Kotsis az ostört a' kezébe, mint a' minémüvel szokták a' Kir. páltzát adni a' Fejedelem' kezébe. A' Fullajtár, 's a' lovak mellett gyalogló két nagy Hajdúk is bárson ruhákban vóltak. — A' Sz. Mise után, hasonló pompával ment vissza ő Felsége az Udvarba.

Valamint minden más Dikastériomokhoz, úgy a' Fels. Magyar Kántzelláriához is az a' kegyes rendelés érkezett a' napokban az Udvartól, hogy ezentúl minden Instántziára fel legyen téve az ok is, a' mellyre nézve nem nyeri meg késését az Instáns.

A' Nemes Magyar K. Testörző Seregből, Fő-Hadnagyi ranggal lépett ki, rendes katonai szolgálatba *Gunda Ur*; *Stermenszky*, *Bernáth*, *Vas*, *Revitzky*, *Bátsmegyei*, *Török Mihály*, *Török István*, *Juhász*, és *Koller* Urak pedig nyúgodalomra tétettek olly móddal, hogy míg valamelly polgári tífztséget kaphatnak: 150 forint fizetések legyen. Ezen el-botsáttatással nem elégedtek még a' meg-nevezett kilentz Tífzt Urak; hanem ő Felsége eleibe terjesztették sok elztendei szolgálatjokat. Vagynak ugyan is közöttök, a' kik már 18 elztendöktől fogva szolgálnak.

Elegyes Történetek.

Ő Szentsége a' Pápa, olly rosszul vólt ismét ezen hónapnak 5-dikén, hogy kétszer kellett raj-

*) Az Orosz Tsászárné' Fő Kotsissa, Obersteri; a' Fullajtárja pedig Oberfilicutenánti ranggal vagyon.

ta eret vágni, 's szívó flastromokat is raktak reája; de minthogy még sem lett könnyebben; sőt 6-dikon ájulásba is esett eggynehányszor; tehát harmadikszor is eret nyitottak rajta. Erre jobbatskán is lett; úgy hogy 8-dikon délelőtt fel kelhetett kevés időre az ágyból, 's kihirdette *Serafina de Thomas beatificatioját* (Bóldoggá-tételét.)

A' *Spanyol* Király, tiszta aranyból készített *Párisban*, egy hozzá hasonlíthatatlan óltárt *Bouille* nevezetű arany-míves által. Tsupán a' munkáért 30 ezer Livrát kap a' Mester Ember.

A' melly végzéft, az olyan Katholikus Papok ellen hozott a' Frantzia Nemzet Gyűlése, kik, le nem akarják tenni a' Polgári Hitet; még ezen Hónapnak 4 dikén meg nem erősítette a' Király; mivel az ellen nem tsak magok a' meg nem esküdt Papok nyujtottak bé nyomos Jelentést a' Királynak; hanem a' *Párisi* Distriktus Kormány Székjének néhány nevezetes Tagjai is, kik Tagjai voltak a' Konstituens Nemzet - Gyűlésének.

A' ki-költözött *Frantzia* Hertzegek, mind jobban jobban hozzá látnak a' hadi készülétek' tételéhez. Naponként nevededik számok, az ő Követőiknek is. Mindent kész pénzel fizetnek. — De hol veszik ők azt a' temérdek pénzt? — Már erre a' kérdésre feleltünk másszor is; most tsak azt jegyezzük - meg, hogy az *Orosz* Tsászárné, újra két millió rublát tétet le nékiek, egy *Amszterdami* pénzel - kereskedő *Hope* Úr által. — *Berlinből* is egy millió forintjok érkezett. — Hát hiszem e' szerént, nem kárhoztatja tehát a' *Berlini* Udvar, a' ki-költözött Frantziák' szándékát? Nem biz ám; sőt állhatatosan hiszik a' Frantzia Hertzegek, hogy az a' szövetség, melly lett az *Ausztriai* 's *Prussziai* Ház között, 's a' melly mostanság mind a' *Koblentzi*, mind más Udvaroknak is értékre adatott közönséges Ministerek által: az ő javokra is készült.

A'

A' *Treviri* Választó Hertzeg-Érsek, azt kívánta ezen hónapnak 3-dikán, a' nálla lévő *Frantzia* Hertzegektől atyafiságos barátsággal, hogy semmi fegyveres Sereget az ő Birtokaiban ezentúl ne tartsanak; se semminémű katonai gyakorlásokat a' magok embereikkel ne tétessenek; és, hogy ezen kívánságát tellyesíteni fogják ő Vál. Hertzegeségének: adják kezek-írásokat.

A' *Brabantziai* Rendekről, az a' hir kezdett támadni, hogy már ők is meg juhádztak. De biz abból semmi sints. Következése 's egyszers-mind bizonyosága ennek az, hogy Dec. 13-dikán értésekre adták a' F. Köz. Kormányozók (*Kristina és Albert*) a' Rendeknek, hogy mivel a' Ts. Kir. Felség olly sok kegyelmét veztegette reájok hijába: tehát már most a' pártütés alatt tett adós-ságoknak leg-kissebb részét se fogja a' maga helybe hagyásával meg-erössíteni (sanctionálni) ő Felsége; az *Amnestia* (mindeneknek el-felejtése) eránt tett ígérétét is kéntelen változtatni *Brabantzia* Tartományára nézve; 's mind azokat, valakik a' köz tsendességet háborgatják, a' köz-boffzúállásnak tárgyaivá tenni: *Brabantzia* Lakosait azonban, átallyában gondolva, úgy nézi ő Felsége, mint hív Alattyalóit: mellyre nézve bizonyosokká is teszi őket a' maga fejedelmi óltalmáról. — Decemb. 30-dikán el-indult a' *Koburg* Dragonyos Regementje *Tseh Országból, Austriai Belgyiomba*. A' mint némelleyek fel-vetették, már ma *Frankofurtum* táján fog lenni. Decemb. 5 dikén, a' *Hohenzollern* Vasas Regementje is felkerekedett *Tseh Országból, Freyburg* felé. (*Freyburg*, a' *Sváb Országban* lévő *Austriai* Birtokoknak egy fő Városa). — Tegnap érkezett egy Kurir *Brüsszelből*, 's ismét fontos hireket hozott. — Nem kevés materiát fog még szolgáltatni *Brüsszel*, úgy itéllyük, ezentúl is az írásra.

Van.

Vandernoot és Vaneupen, meg-érzették *Hollandiában* a' büzét, az *Austriai Ház*. é. a' *Hollandiai Közöns.* Társaság között készült szövetségnek; azért is meg-szeleltek *Hollandiából*, 's *Frantzia Országba* vették magokat. — Ott vagyon *Fábry Ur* is, a' ki hajdan *Lüttich Városa'* első Polgár-Mestere, 's a' *Lüttichi Revolutzió*nak is fő Kovátsa volt. Irt közelébb a' *Lüttichiekhez*, melly írása alattomban ki-nyomtatott, 's a' Nép közt közönségessé tétetett. Igéri ezen írásában a' *Lüttichieknek*, hogy tsak békességes türéssel legyenek, rövid időn ki fognak szabadíttatni a' járom alól.

Nevezetes Ember' halála.

A' *Moenus vize'* mentében, *Offenbach* nevezetű Német Mező - városban lakott egy igen különös Ur — *Báró Frank *)*. — Ez, *Hertzegi módra*

*) Ez előtt mintegy tizenkét tizenhárom esztendővel, *Bétsben* volt a' lakozása ezen gazdag, és felette pompás Úrnak. Koronás Fejedelmek se járnak rend szerént azzal a' pompával, mint a' mellyel ő szokott volt járni. Ha ki-kotsizott: előtte hat, utánna is hat lovas Testőrök nyargaltak, kiknek ruháik rakva voltak széles arany paszomántokkal. El-győzhette ő a' nagy pompát, mert gyakorta érkezett számára egy 's több szekér pénz is. Némelyek azt mesélik felőle, hogy a' *Kárpát* (*Carpathus*) hegyeiben talált volna valamelly nagy rakás pénzre. — A' Leánya, ki már most mintegy 30 esztendő, még akkor igen szép virágjában volt. Örömet férjhez ment volna valamelly Kamarás (arany kútsos) Úrhoz, 's el is vették volna biz azt jó szívevel, mind szépségeért, mind kivált sok kintséért; de az idegenítette tőle a' *Gavallérokat*, hogy nem tudhatták, mi Ember az Attya. — Némelyek
Zsi-

módra élt; de honnan vette a' temérdek pénzt; nem lehet egyenesen tudni. Azt befizélik, hogy valamelly *Napkeleti*, 's már száz ezrtendöktől fogva fenn-álló Társaságnak lett légyen a' Feje, melly Társaságnak Tagjai hogy *Lengyelekből*, *Örményekből*, és *Görögökből* állyanak, onnan lehet gondolni, mivel sok *Lengyelek*, *Örmények*, és *Görögök* laktak mellette; úgy hogy a' Báró udvari Embereivel együtt, reá ment szintén hat száz személylyre ezeknek számok. Ötven pompás öltözetű Testörzöket tartott. — A' tiszteletet, mellyel viseltettek eránta minden hozzá-tartozói, szintén imádásnak lehet mondani. Ezen hónapnak 16-dikán múlt ki a' világból. Két napokig volt ki-téve, közönséges látás végett a' teste,

her-

Zsidónak gondolták. De hogy Zsidó tsak ugyan nem volt: onnan meg-tettzett, hogy szorgalmasan el járt a' szent Misére. (*El-járt, a' mint közelébb írják Regensburgból, Offenbachban is; de még szorgalmasabban tartotta a' magános Üléseket*) és valahányszor fel-mutatták a' Szentséget, ki-kelt jé-kéből, 's fel-emeltt kezekkel borúlt a' földre. — Bétsből, Brünnebe ment lakni. — Történt egykor ott laktában, hogy nem érkezett el a' pénze a' ki-rendeltt időre, azért mindent tsak hitelben hozatott. A' Mészárosoknak főképp' sok mázsa húsért maradt volt adós, mert naponként négy's öt mázsára is volt szüksége. — Panasz jött ez eránt ellene, a' mostani Tsászárhoz: mellyet ő meg értvén, igen meg-nehez-telt a' Brünniekre, hogy olly hálaadatlanok voltak; holott az ő Brünneben való létéből nem kevés hasznót vett bé a' Város. Mihelyt tehát pénze érkezett, leg-ottan ki-fizette adósságait, 's Offenbachba ment lakni, a' hol meg is holt.

hermelinnel prémzett veres *lengyel* ruhában. A' lábai, veres karmasin szín pantlikával voltak öfzve kötve. Tizenkettődiken temettetett el, következendő emlékezetes pompával: Minekelötte el-indúlt volna a' halottas Sereg, oda járútlak a' testhez egyenként a' meg-hólttnak tisztelői; meg illették kezekkel (Zsidó szokás szerént) annak lábait, 's engedelmet kértek tőle. Még kís gyermekeiket is oda vitték hozzája az Anyák, 's azokért is engedelmet kértek a' meg-hólttól; hanem a' láb-illetést magok tették meg a' gyermekek. Végbe menván ezen tzeremonia, kezdődött a' temető felé való menetel. Elöl indútlak az Affzonyok, mindnyájan fejér rubákban díszeskedve, 's kezekben égő viafz gyertyákat tartva; utánnak a' Gyermekek, nyilakat vivén kezekben; azután a' Férjfiak, *lengyel*, *örmény*, és *török* gazdag köntösökben. Ezeket követték a' Háztíltzek. Itt hozták 18 személlyek a' hólt testet éppen azon az ágyon, mellyen szemléltetett vólt az a' háznál, 's a' mellyre olly formán vólt helyhetve, hogy bal artzúlatjával a' párnára hajlott, mintha ugyan tsak aludna. Elötte 's utánna a' testnek, két Öregek mentek hajadon fővel. Jobb felöl a' test mellett, a' meg-hóltt Bárónak egy Leánya, 's két Fiai; bal felöl H. *Lubomirszky Márton*, kinek mellyén tündöklött a' Sz. *Anna-Rendje* tzimere, más fő Emberekkel együtt. — A' külsőbb rendet formálták, jobb és bal óldalról a' Testörzök, kiknek szomorú musikájok egygyesült a' harangok' zengésével. A' sirnál várta már a' hóltt testet egy, fejér atlafszal bé-vontt, belöl arany fonalakból készültt lengeteg materiával; kívül pedig arany paszománttal ékesített koporsó, mellybe midön bé-tétetett vólna a' hóltt test azon ágy-bélin, a' mellyen feküdt vólt: keserves sirás, és jajgatás lett; de a' melly egy jelre ismét félbe szakadt; és ekkor a' fennemléltett két Öregek egy rövid imádság formát mond.

mondtak. E' meg-lévén, ismét rá kezdette a' sirást és jajgatást a' meg-hóitthoz tartozott felekezet; le-botsáttatván pedig a' sirba a' koporsó, mindnyájan egy egy marok földet vetettek reá a' siralmasok. Temérdek Nép tsődült öfzve mindenfelől, még *Frankfurtból* is ezen ritka pompának szemlélésére.

Tudományi Dolgok.

A' *Berlini* Királyi Akademiának azt parantsolta a' *Prussziai* Király, hogy a' Német nyelvnek tökéletesebbítésére egy Szótárt (Dictionarium) készítené; melly végre ki is választattak már egynehány Tagok az Akademiából. — Hát nekünk *Magyaroknak*, mikor lessz már egy alkalmas Szótárunk? — Várjuk el, mit szül a' jövő Diéta? — mellytől minden jókat lehet reményleni.

A' *Constituens Frantzia* Nemzet-Gyűlésnek tudós Tagjai közzül egy vólt *Volney* Úr is, ki, 1788-ban kiváltképpenvaló módon tette magát nevezetessé a' tudós világ előtt, a' maga *Syriai* útazásának ki-adása által. Ezen betses munkából egy nyomtatványt kéretett vólt magának az *Orosz Tsászárné II. Katalin* — ez a' Tudományok' és Mesterségek' mai Isten-Affzonya — 's egy szép arany emlékeztető pénzt küldött érette *Volney* Úrnak. Mint különös tizfteletnek jelét, úgy tartotta 's viselte *Volney* Úr, a' Nagy *Katalin*' ajándékát mind addig, míg a' ki-költözött *Frantziák*' Pártfogójának nem nyilatkoztatta ki magát az *Orosz Tsászárné*. De hogy ez történt: vissza-küldötte *Volney* Úr az emlékeztető pénzt *Petersburgba*, olly jelentéssel: hogy ő nem akarja magánál tartani egy olly Felség' ajándékát, a' ki igazságtalan ügynek fogja pártját.

Küldjük az *s s* és *t t* árkusokat, az Ország-Gyűlése' Historiájához tartozó Aktákból.

Költ *Bétsben*, Decembernek 27-dik napján, 1791-dik esztendőben.